

**MOTHER-CHILD ATTACHMENT
IN THE FIRST YEAR:
A RETROSPECTIVE STUDY**

Tran Thi Tham* and Hoang Thi Thu
*Hanoi National University of Education,
Hanoi, Vietnam*

*Corresponding author: Tran Thi Tham,
e-mail: tranthitham@hnue.edu.vn

Received August 13, 2025.

Revised October 26, 2025.

Accepted October 29, 2025

**MỐI QUAN HỆ GẮN BÓ MẸ - CON
TRONG NĂM ĐẦU:
MỘT NGHIÊN CỨU HỒI CỨU**

Trần Thị Thắm* và Hoàng Thị Thu
*Trường Đại học Sư phạm Hà Nội,
Hà Nội, Việt Nam*

*Tác giả liên hệ: Trần Thị Thắm,
e-mail: tranthitham@hnue.edu.vn

Ngày nhận bài: 13/8/2025.

Ngày sửa bài: 26/10/2025.

Ngày nhận đăng: 29/10/2025.

Abstract. Establishing mother-child attachment in the first year of life plays a crucial role in a child's development. Using a retrospective research method, the article surveyed the opinions of 234 mothers with preschool-age children to examine the level and expression of mother-child attachment in the first year. The survey was conducted from April to June 2025. The results showed that: More than 90% of the surveyed mother-child pairs showed had a high level of attachment in the first year from both the mother and the child. Nearly 10% of mother-child pairs had low levels of attachment, often in cases where the mother or child had physical and/or mental health problems. These results provide a basis for future research to explore the impact of mother-child attachment on child development in later stages. However, further studies using a combination of methods and larger samples are needed to describe the mother-child attachment relationship in more detail in the first year.

Keywords: mother-child attachment, first-year children, a retrospective study.

Tóm tắt. Thiết lập mối quan hệ gắn bó mẹ - con trong những năm đầu đời đóng vai trò quan trọng đối với sự phát triển của trẻ. Bằng phương pháp hồi cứu, bài viết đã khảo sát ý kiến của 234 người mẹ có con ở độ tuổi mầm non từ tháng 04 – 06 năm 2025 để tìm hiểu mức độ và biểu hiện sự gắn bó mẹ - con trong năm đầu. Thời gian khảo sát từ tháng 04 – 06 năm 2025. Kết quả cho thấy: Hơn 90% số cặp mẹ - con được khảo sát có mối quan hệ gắn bó ở mức độ cao trong năm đầu từ cả phía người mẹ và người con. Gần 10% số cặp mẹ - con có nhu cầu gắn bó thấp, thường rơi vào các trường hợp mẹ hoặc con gặp phải các vấn đề về sức khỏe thể chất và hoặc tinh thần. Kết quả này là cơ sở để các nghiên cứu trong tương lai khám phá ảnh hưởng của sự gắn bó mẹ - con tới sự phát triển của trẻ ở những giai đoạn tiếp theo. Tuy nhiên, cần có thêm những nghiên cứu được thực hiện bằng cách phối hợp nhiều phương pháp và thực hiện với cỡ mẫu lớn hơn để mô tả chi tiết hơn về mối quan hệ gắn bó mẹ - con trong năm đầu.

Từ khóa: gắn bó mẹ - con, trẻ năm đầu, nghiên cứu hồi cứu.

1. Mở đầu

Gắn bó mẹ - con trong những năm tháng đầu đời vừa là nhu cầu bức thiết, vừa là cơ sở để đáp ứng các nhu cầu khác, đặc biệt là nhu cầu an toàn của trẻ. Hiểu về mối quan hệ gắn bó mẹ - con trong năm đầu là điều kiện giúp các nhà nghiên cứu, các nhà giáo dục giải thích được một phần đặc điểm phát triển của trẻ trong những năm tiếp theo. Bởi lẽ, có rất nhiều nghiên cứu trong

và ngoài nước đã khẳng định sự ảnh hưởng của mối quan hệ này đối với sự phát triển của trẻ, coi đây là tiền đề cho mọi mối quan hệ sau này của trẻ. René Spitz (1945) chỉ ra: trẻ bị tách khỏi mẹ, thiếu sự gắn bó với mẹ trong những năm đầu dễ gặp rối loạn phát triển như lo âu và suy dinh dưỡng [1]. Donald Winnicott (2021) một lần nữa nhấn mạnh: mối quan hệ mẹ - con là nền tảng hình thành “cái tôi”, giúp trẻ phát triển cảm giác an toàn [2]. John Bowlby (1969) đưa ra “Lí thuyết gắn bó”, ông nhấn mạnh rằng mối quan hệ gắn bó mẹ - con là yếu tố cốt lõi cho sự phát triển toàn diện của trẻ [3]. Những nghiên cứu gần đây cũng chỉ ra sự gắn bó với mẹ/người chăm sóc giúp trẻ cảm thấy an toàn để khám phá thế giới xung quanh [4]. Nếu không có sự gắn bó an toàn, trẻ sơ sinh có thể gặp phải sự gián đoạn trong quá trình phát triển não bộ, ảnh hưởng đến sức khỏe thể chất và tinh thần lâu dài [5]. Cathy Stoodley và cộng sự (2025) cũng khẳng định: Mối quan hệ giữa mẹ và con là trung tâm của sự phát triển ban đầu ở trẻ sơ sinh, ảnh hưởng đáng kể đến sức khỏe tinh thần, thể chất, xã hội và cảm xúc của trẻ [6].

Ở Việt Nam, nhiều nhà nghiên cứu cũng khẳng định ý nghĩa của mối quan hệ gắn bó mẹ - con đối với sự phát triển của trẻ. Chẳng hạn, bác sĩ Nguyễn Khắc Viện (2011) khẳng định việc trẻ bị tách khỏi mẹ trong thời kì ấu thơ có thể gây rối loạn tâm lí [7]. Tác giả Nguyễn Văn Thành (2006) đề cao vai trò trung gian của mẹ trong phát triển “cái tôi” cho trẻ [8]. Tác giả Vũ Thị Chín (2002) cũng đã có nghiên cứu về tâm lí sản phụ và quan hệ mẹ - con sớm [9]. Tuy nhiên, những nghiên cứu về mức độ, biểu hiện gắn bó mẹ - con trong những năm đầu đời của trẻ ở Việt Nam còn khá khiêm tốn. Vì vậy, bài viết này cung cấp thêm cơ sở thực tiễn nhằm làm rõ mức độ gắn bó mẹ - con tại Việt Nam. Kết quả nghiên cứu là một phần cơ sở để các nhà nghiên cứu tìm hiểu ảnh hưởng của mối quan hệ gắn bó mẹ - con trong năm đầu đời đối với sự phát triển của trẻ trong các giai đoạn phát triển tiếp theo.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm mối quan hệ gắn bó mẹ - con trong năm đầu

Khái niệm “gắn bó” (trong tiếng Anh là “attachment”) được xuất hiện từ những năm 70 của thế kỉ XX, bắt đầu ở Mỹ do Bowlby và Ainsworth nêu lên, mô tả một phương thức ứng xử trong quan hệ mẹ - con, đặc biệt trong năm đầu, bao gồm quan hệ thể xác và tinh thần. Gắn bó mẹ - con (hay nói rộng ra là giữa em bé và người lớn gần gũi) được coi là một nhu cầu gốc, có ngay từ khi trẻ mới sinh ra và có ý nghĩa quan trọng bậc nhất đối với đời sống của trẻ. Thiếu đi sự gắn bó mẹ - con này, em bé sẽ khó phát triển bình thường, ngay cả sự sống còn cũng gặp khó [10].

Tichelman và cộng sự (2019) đã phân biệt mối quan hệ mẹ - con dưới dạng liên kết với dạng gắn bó (attachment). Trong đó, liên kết mẹ - con là kết nối cảm xúc một chiều từ mẹ đến con, bắt đầu trong thời kỳ mang thai (được gọi là liên kết mẹ - thai nhi) và phát triển dần dần trong năm đầu đời [4]. Ngược lại, sự gắn bó mẹ - con liên quan đến mối quan hệ qua lại giữa mẹ và trẻ sơ sinh. Sự gắn bó này được đặc trưng bởi cách trẻ sơ sinh coi mẹ/người chăm sóc của mình như một nguồn an toàn khi chúng tham gia vào các hành vi khám phá [4]. Trong nghiên cứu này, *mối quan hệ gắn bó mẹ - con trong năm đầu được hiểu là sự kết nối về cảm xúc, tâm lí một cách sâu sắc, lâu dài và bền vững giữa người mẹ và người con trong năm đầu đời; tạo cho cả mẹ và con đều có cảm giác an toàn, thân thuộc khi ở bên nhau*. Mối quan hệ gắn bó mẹ - con xuất phát từ nhu cầu của cả mẹ và con. Trong đó, sự gắn bó của mẹ dành cho con được thể hiện qua ba khía cạnh: 1 - Sự nhạy cảm của mẹ đối với con, đó là mẹ có thể nhận ra các nhu cầu của con một cách nhanh chóng, sẵn sàng đáp ứng nhu cầu của con khi con cần, mẹ cảm thấy vui vẻ, thoải mái khi được chăm, gần gũi và gắn bó với con...; 2 - Sự tương tác của người mẹ với con như: mẹ dành nhiều thời gian chơi và trò chuyện cùng con, nói những lời yêu thương, cưng nựng con, ôm ấp, hôn thơm và tiếp xúc da kề da với con...; 3 - Sự hỗ trợ của mẹ đối với sự phát triển của con, ví dụ: mẹ khuyến khích trẻ tham gia các hoạt động và khám phá xung quanh, hướng dẫn và hỗ trợ con khi con cần trợ giúp, an ủi, vỗ về khi con buồn hoặc khó chịu... Còn sự gắn bó của con dành cho mẹ cũng được thể hiện qua ba khía cạnh bao gồm: 1 - Phản xạ tìm kiếm của con, đó là trẻ có

biểu hiện bám náu, muốn được ôm ấp, vỗ về, trẻ tìm kiếm sự tương tác bằng ánh mắt, cử chỉ, giọng nói của mẹ, tỏ ra vui sướng, hào hứng khi gặp mẹ, lo lắng khi phải xa mẹ trong thời gian dài...; 2 - Con tương tác với người mẹ, đó là: trẻ vui vẻ và thoải mái khi mẹ nói lời cứng nưng, thích thú khi được chơi đùa cùng mẹ, cảm thấy an toàn và thoải mái khi được mẹ đáp ứng các nhu cầu, tỏ ra dễ chịu khi được mẹ ôm, hôn, hoặc tiếp xúc da kề da...; 3 - Con đáp lại sự hỗ trợ phát triển từ người mẹ như là: trẻ thích thú, mạnh dạn tham gia các hoạt động và khám phá xung quanh khi được mẹ khuyến khích, vui vẻ đón nhận sự hướng dẫn và hỗ trợ từ mẹ, có thể chơi một mình trong một khoảng thời gian ngắn mà không cần sự hiện diện liên tục của mẹ...

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Bằng phương pháp hồi cứu, từ tháng 04 - 06/2025, nghiên cứu đã khảo sát ý kiến của 243 người mẹ có con ở độ tuổi mầm non ở Hà Nội. Trong đó có 108 trẻ (chiếm 44,4%) ở độ tuổi nhà trẻ (18–36 tháng) và 126 trẻ (chiếm 65,6%) ở độ tuổi mẫu giáo (3- 6 tuổi). Thời gian khảo sát từ tháng 04 - 06/2025.

Nghiên cứu sử dụng phiếu trưng cầu ý kiến gồm có ba phần: Phần một - Tìm hiểu một số thông tin nhân khẩu của mẹ và trẻ; Phần hai: Tìm hiểu về tiền sử sức khỏe của trẻ sau khi sinh và những vấn đề sức khỏe thể chất, tinh thần của người mẹ trong năm đầu chăm sóc con; Phần ba: Ý kiến đánh giá của người mẹ về mối quan hệ gắn bó mẹ - con trong năm đầu.

Mối quan hệ gắn bó mẹ - con được đánh giá bằng 24 item. Trong đó, 12 items đánh giá sự gắn bó của mẹ dành cho con với ba khía cạnh: Sự nhạy cảm của mẹ đối với con (4 items); Sự tương tác của người mẹ với con (4 items); Sự hỗ trợ của mẹ đối với sự phát triển của con (4 items). 12 items còn lại đánh giá sự gắn bó của con dành cho mẹ với ba khía cạnh: Phản xạ tìm kiếm của con (4 items); Con tương tác với người mẹ (4 items); Con đáp lại sự hỗ trợ phát triển từ người mẹ (4 items).

Các item được đánh giá theo thang likert 5 và được cho điểm theo mức tương ứng từ không bao giờ (1 điểm) đến rất thường xuyên (5 điểm). Dựa vào tổng điểm, sự gắn bó mẹ - con được đánh giá theo 5 mức độ tương ứng như sau:

Bảng1. Thang đo đánh giá mức độ gắn bó mẹ - con trong năm đầu

Mức độ gắn bó	Rất thấp	Thấp	Trung bình	Cao	Rất cao
Sự gắn bó của mẹ với con (12 – 60 điểm)	12 – 21,6	21,7 – 31,2	31,3 – 40,8	40,9 – 50,4	50,5 - 60
Sự gắn bó của con với mẹ (12 – 60 điểm)	12 – 21,6	21,7 – 31,2	31,3 – 40,8	40,9 – 50,4	50,5 - 60
Sự gắn bó mẹ và con với nhau (24 – 120 điểm)	24 – 43,2	43,3 – 62,4	62,5 – 81,6	81,7 – 100,8	100,9 – 120

Cronbach's alpha của từng khía cạnh biểu hiện gắn bó mẹ - con được đo trên mẫu nghiên cứu lần lượt như sau: (1) Sự gắn bó của mẹ đối với con: Sự nhạy cảm của mẹ đối với con là 0,846; Sự tương tác của người mẹ với con là 0,919; Sự hỗ trợ của mẹ với sự phát triển của con là 0,915. (2) Sự gắn bó của con đối với mẹ: Phản xạ tìm kiếm của con là 0,880; Con tương tác với người mẹ là 0,926; Con đáp lại sự hỗ trợ phát triển từ người mẹ là 0,877.

2.3. Kết quả nghiên cứu

2.3.1. Những vấn đề người mẹ và trẻ gặp phải trong năm đầu

Kết quả nghiên cứu trước đây chỉ ra vấn đề sức khỏe thể chất và tinh thần của cả mẹ và con đều có ảnh hưởng nhất định đến nhu cầu gắn bó giữa mẹ và con [10]. Vì vậy, để tìm hiểu mối quan hệ gắn bó mẹ - con trong năm đầu của trẻ mầm non, bài viết đã khảo sát về sức khỏe của trẻ, thời điểm trẻ được tiếp xúc da thịt với mẹ sau sinh và những khó khăn của người mẹ. Kết quả

thu được như sau:

Bảng 2. Tình trạng sức khỏe của trẻ sau sinh

Tình trạng		N	Tỉ lệ (%)
Trẻ khỏe mạnh bình thường (n = 205)		205	84,4
Trẻ có vấn đề về sức khỏe (n = 38)	Sinh non (thiếu tháng)	13	5,4
	Khuyết tật	3	1,2
	Nhẹ cân	15	6,2
	Vàng da	4	1,6
	Các vấn đề khác	3	1,2
Tổng		243	100

Phần lớn trẻ được khảo sát được sinh ra trong tình trạng khỏe mạnh bình thường (205 trẻ - chiếm 84,4%). Những điều kiện thuận lợi về sức khỏe ban đầu là cơ sở quan trọng cho quá trình phát triển của trẻ ở những giai đoạn tiếp theo. Tuy nhiên, vẫn còn 15,6% số trẻ được khảo sát gặp khó khăn về sức khỏe khi mới sinh và cần có sự can thiệp về y tế như: trẻ sinh non (5,4%), trẻ có khuyết tật (1,2%), trẻ nhẹ cân (6,2%), trẻ vàng da (1,6%) và các vấn đề khác (1,2%). Do đó những trẻ này phải tách mẹ, không có điều kiện tiếp xúc da thịt với mẹ ngay sau khi sinh. Trong đó 25/243 trẻ - chiếm 10,3% phải sau vài tiếng mới được mẹ ôm ấp; 13/243 trẻ - chiếm 5,3% phải nằm lồng kính nên sau vài ngày mới được mẹ ôm ấp. Điều này có thể ảnh hưởng tới việc làm chậm quá trình thiết lập mối quan hệ gắn bó mẹ - con [10].

Về phía người mẹ, trong quá trình sinh và chăm sóc con trong năm đầu, họ cũng gặp những khó khăn nhất định như sau:

Bảng 3. Khó khăn của người mẹ trong năm đầu chăm sóc con

Khó khăn	Mức độ (%)					ĐTB	ĐLC
	Rất Thường xuyên	Thường xuyên	Thi thoảng	Hiếm khi	Không bao giờ		
Căng thẳng tinh thần	18,1	23,9	34,2	16,9	7,0	2,7	1,1
Thiếu ngủ và mệt mỏi	12,3	20,3	38,3	20,6	8,6	2,9	1,2
Khó khăn về kinh tế	25,1	28,0	30,9	12,3	3,7	2,4	1,1
Không có người hỗ trợ chăm sóc con	29,6	25,1	26,7	14,4	4,1	2,4	1,2
Thiếu kinh nghiệm chăm sóc con	25,5	25,5	29,2	16,5	3,3	2,5	1,1

Ghi chú: “Rất thường xuyên” = 1 điểm đến “Không bao giờ” = 5 điểm

Trong năm đầu chăm sóc con, đa số các bà mẹ được khảo sát đều gặp khó khăn trong quá trình chăm sóc con. Trong đó, khó khăn mà họ thường xuyên gặp là về kinh tế, không có người hỗ trợ chăm sóc con và thiếu kinh nghiệm chăm sóc con (ĐTB từ 2,4 đến 2,5 điểm). Tiếp đến là những khó khăn về căng thẳng thần kinh (ĐTB = 2,7); sức khỏe thể chất như thiếu ngủ, mệt mỏi (ĐTB = 2,9). Những khó khăn này cần được quan tâm và chia sẻ từ những người xung quanh để người mẹ có thể an tâm chăm sóc con.

2.3.2. Mức độ gắn bó mẹ - con trong năm đầu

Bằng phương pháp hồi cứu, nghiên cứu đã khảo sát ý kiến của những người mẹ để đánh giá mức độ gắn bó mẹ - con trong năm đầu theo cả hai hướng: sự gắn bó của mẹ dành cho con và sự

gắn bó của con dành cho mẹ.

Kết quả thu được như sau:

Bảng 4. Đánh giá của người mẹ về mức độ gắn bó mẹ - con trong năm đầu

Mức độ gắn bó	Mức độ				
	Rất cao SL (%)	Cao SL (%)	Trung bình SL (%)	Thấp SL (%)	Rất Thấp SL (%)
Sự gắn bó của mẹ với con	103 (42,4)	112 (46,0)	22 (9,1)	6 (2,5)	0 (0)
Sự gắn bó của con với mẹ	97 (39,9)	125 (51,5)	14 (5,7)	6 (2,5)	1 (0,4)
Sự gắn bó của mẹ và con với nhau	99 (40,7)	120 (49,4)	18 (7,4)	6 (2,5)	0 (0)
Tổng	n = 243 ; %= 100				

Đa số cặp mẹ - con tham gia khảo sát đều thể hiện nhu cầu gắn bó chặt chẽ với nhau ở mức cao và rất cao (90,1%). Bên cạnh đó vẫn có 9,9% số cặp mẹ - con được khảo sát nhu cầu gắn bó với nhau không cao. Sự gắn bó thiếu chặt chẽ trong năm đầu đời có thể ảnh hưởng tiêu cực tới sự phát triển của trẻ sau này, đặc biệt là sự phát triển về mặt cảm xúc, tình cảm.

Về sự gắn bó của mẹ dành cho con: có 215/243 người mẹ - chiếm 88,4% thể hiện sự gắn bó với con là ở mức độ cao và rất cao. Những người mẹ này luôn nhạy cảm và đáp ứng nhanh chóng khi trẻ có nhu cầu (đói, khóc, cần được dỗ dành). Mẹ thể hiện sự quan tâm bằng cách bế ẵm, trò chuyện, hát ru, chơi đùa với con. Luôn duy trì sự tiếp xúc gần gũi, giao tiếp bằng ánh mắt, nụ cười và giọng nói dịu dàng. Mẹ hiểu rõ tín hiệu của con, biết khi nào trẻ mệt, đói hay cần sự an ủi mà không để trẻ phải khóc quá lâu. Mẹ tạo môi trường an toàn, khuyến khích trẻ khám phá thế giới nhưng vẫn đảm bảo trẻ luôn cảm thấy được bảo vệ. Tuy nhiên, vẫn có 11,6% số người mẹ thể hiện nhu cầu gắn bó với con ở mức trung bình và thấp. Những người mẹ này thường gặp một số khó khăn khi chăm sóc con trong năm đầu như thiếu kinh nghiệm, khó khăn về kinh tế, không có người hỗ trợ khiến họ mất ngủ, mệt mỏi, căng thẳng... Từ đó, họ không đủ sức dành thời gian cho con, không có nhu cầu cao trong việc gắn bó với con, đôi khi coi việc chăm sóc con như một “gánh nặng”. Những trường hợp này nếu không có sự hỗ trợ, động viên kịp thời của những người xung quanh thì người mẹ rất dễ gặp phải các vấn đề liên quan tới sức khỏe thể chất và tinh thần. Điều đó cũng có thể ảnh hưởng trực tiếp hoặc gián tiếp tới quá trình phát triển của trẻ.

Về sự gắn bó của con dành cho mẹ: có tới 222/243 trẻ - chiếm 91,4% thể hiện sự gắn bó với mẹ ở mức độ từ cao trở lên. Những trẻ này thường xuyên có nhu cầu được gắn bó và mong muốn được gắn bó với mẹ. Tuy nhiên, cũng có 2,9% số trẻ có nhu cầu gắn bó với mẹ ở mức thấp và rất thấp. Trẻ thường ít có phản xạ tìm kiếm mẹ, cũng hạn chế tương tác và đáp lại tương tác của mẹ. Những trẻ này thường gặp vấn đề sức khỏe khi mới sinh như sinh non, nhẹ cân, khuyết tật... nên phải tách mẹ trong những ngày đầu tiên.

2.3.3. Biểu hiện mối quan hệ gắn bó mẹ - con trong năm đầu

Mối quan hệ gắn bó mẹ - con được biểu hiện từ hai phía: tín hiệu phát ra từ người mẹ dành cho con và tín hiệu phát ra từ con dành cho mẹ. Do đó, nghiên cứu đã tìm hiểu cả hai khía cạnh này và thu được kết quả như Bảng 5.

Sự gắn bó của người mẹ với con trong năm đầu được thể hiện rõ nhất ở sự hỗ trợ của mẹ đối với sự phát triển của con (ĐTB = 4,18 điểm) và sự nhạy cảm của mẹ (ĐTB = 4,17 điểm), tiếp đến là sự tương tác của người mẹ với người con (ĐTB = 4,14 điểm).

Hầu hết những người mẹ tham gia khảo sát đều thể hiện sự nhạy cảm với con ở mức độ cao. 89,8% những người mẹ này thường xuyên cảm thấy vui vẻ, thoải mái khi được chăm, gần gũi và gắn bó với con; 88% thường xuyên nhận ra các nhu cầu của con một cách nhanh chóng; 87,7% thường xuyên đáp ứng đầy đủ nhu cầu về ăn, ngủ, và cảm xúc của con; 81% luôn sẵn sàng đáp

ứng nhu cầu của con khi con cần.

Bảng 5. Biểu hiện sự gắn bó của mẹ dành cho con trong năm đầu

Biểu hiện	Mức độ (%)					ĐTB (ĐLC)	TB
	<i>Rất Thường xuyên</i>	<i>Thường xuyên</i>	<i>Thi thoảng</i>	<i>Hiếm khi</i>	<i>Không bao giờ</i>		
Sự nhạy cảm của mẹ đối với con						4,14 (0,62)	3
1. Mẹ nhận ra các nhu cầu của con một cách nhanh chóng	27,3	60,7	9,9	1,2	0,8	4,12 (0,69)	10
2. Mẹ luôn sẵn sàng đáp ứng nhu cầu của con khi con cần	26,3	54,7	12,3	5,3	1,2	4,00 (0,84)	12
3. Mẹ đáp ứng đầy đủ nhu cầu về ăn, ngủ, và cảm xúc của con	37,9	49,8	8,6	2,9	0,8	4,21 (0,78)	3
4. Mẹ cảm thấy vui vẻ, thoải mái khi được chăm, gần gũi và gắn bó với con	37,9	51,9	8,2	1,6	0,4	4,25 (0,70)	2
Sự tương tác của người mẹ với con						4,17 (0,71)	2
5. Mẹ dành nhiều thời gian chơi và trò chuyện cùng con	35,0	49,8	10,7	3,7	0,8	4,14 (0,81)	8
6. Mẹ nói những lời yêu thương, cưng nựng con	35,8	51,0	10,3	2,5	0,4	4,19 (0,74)	4
7. Mẹ luôn nhìn vào mắt con khi trò chuyện hoặc chăm sóc	36,6	51,0	8,2	2,9	1,2	4,19 (0,80)	5
8. Mẹ ôm ấp, hôn thơm và tiếp xúc da kề da với con	37,0	51,0	7,4	2,9	1,6	4,19 (0,82)	6
Sự hỗ trợ của mẹ đối với sự phát triển của người con						4,18 (0,73)	1
9. Mẹ khuyến khích trẻ tham gia các hoạt động và khám phá xung quanh	35,4	49,8	12,3	0,8	1,6	4,16 (0,79)	9
10. Mẹ hướng dẫn và hỗ trợ con khi con cần trợ giúp	37,9	49,0	8,6	2,5	2,1	4,18 (0,84)	7
11. Mẹ an ủi, vỗ về khi con buồn hoặc khó chịu	42,0	48,1	7,4	1,2	1,2	4,28 (0,75)	1
12. Khi con cáu giận mẹ dễ dàng làm cho con dịu xuống và bình tĩnh trở lại	34,2	49,0	11,9	3,3	1,6	4,11 (0,85)	11

Sự hỗ trợ của mẹ đối với sự phát triển của con được thể hiện ở việc người mẹ thường xuyên an ủi, vỗ về khi con buồn hoặc khó chịu chiếm 90,1%; 86,9% người mẹ thường xuyên hướng dẫn và hỗ trợ con khi con cần trợ giúp; 83,2% khi con cáu giận mẹ dễ dàng làm cho con dịu xuống và

bình tĩnh lại; 85,2% người mẹ khuyến khích trẻ tham gia các hoạt động và khám phá xung quanh. Sự hỗ trợ từ của mẹ đối với sự phát triển của con đều thể hiện ở mức độ cao.

Sự tương tác của người mẹ với người con được thể hiện ở mức độ cao. Cụ thể: 88% những người mẹ tham gia khảo sát, thường xuyên ôm ấp, hôn thơm và tiếp xúc da kề da với con; 87,6% luôn nhìn vào mắt con khi trò chuyện hoặc chăm sóc, luôn nói lời yêu thương, cưng nựng con; 84,8% luôn dành nhiều thời gian chơi và trò chuyện cùng con; 79,8% người mẹ thường mát - xa cho con để tạo sự thoải mái.

Như vậy, hầu hết các bà mẹ trong nghiên cứu đều thể hiện mức độ gắn bó với con ở mức cao thông qua các hành vi nhạy cảm, tương tác tích cực và hỗ trợ phát triển phù hợp với nhu cầu của trẻ. Những biểu hiện này phản ánh một mối quan hệ gắn bó tích cực và an toàn, là nền tảng quan trọng cho sự phát triển toàn diện của trẻ trong những năm đầu đời. Đồng thời, sự hiện diện nhất quán và đáp ứng linh hoạt của mẹ cũng cho thấy vai trò then chốt của người mẹ trong việc hình thành cảm giác an toàn, tin tưởng và ổn định tâm lý cho trẻ. Điều này đặc biệt quan trọng ở lứa tuổi mầm non – giai đoạn trẻ rất cần sự đồng hành và nâng đỡ từ người chăm sóc chính.

Bảng 6. Biểu hiện sự gắn bó của con dành cho mẹ trong năm đầu

Biểu hiện	Mức độ					ĐTB (ĐLC)	TB
	Rất Thường xuyên	Thường xuyên	Thi thoảng	Hiếm khi	Không bao giờ		
Phản xạ tìm kiếm của con						4,13 (0,73)	3
13. Con cảm thấy lo lắng hoặc sợ hãi khi phải xa mẹ.	34,6	42,4	16,9	3,7	2,5	4,03 (0,94)	12
14. Con tỏ ra vui sướng, hào hứng khi mẹ trở về sau cả ngày xa bé.	39,9	47,3	10,3	1,6	0,8	4,24 (0,76)	2
15. Con cảm thấy bình yên và thoải mái khi được mẹ vỗ về và an ủi.	35,0	46,9	9,1	6,6	2,5	4,05 (0,96)	11
16. Con luôn tìm kiếm ánh mắt của mẹ như một cách kết nối khi được chăm sóc.	37,9	51,0	9,1	1,2	0,8	4,24 (0,73)	3
Con tương tác với mẹ						4,21 (0,66)	1
17. Con tỏ ra vui vẻ và thoải mái khi mẹ nói lời cưng nựng.	35,4	51,9	10,7	0,8	1,2	4,19 (0,75)	7
18. Con cảm thấy an toàn và thoải mái khi được mẹ đáp ứng các nhu cầu	37,0	52,7	8,2	0,8	1,2	4,23 (0,73)	4
19. Con thích thú khi được chơi đùa cùng mẹ.	35,4	54,3	7,0	1,6	1,6	4,20 (0,77)	8
20. Con tỏ ra dễ chịu khi được mẹ ôm, hôn, hoặc tiếp xúc da kề da.	39,1	48,1	9,5	2,1	1,2	4,22 (0,79)	5
Con đáp ứng lại sự hỗ trợ phát triển của người mẹ						4,20 (0,68)	2

Biểu hiện	Mức độ					ĐTB (ĐLC)	TB
	<i>Rất Thường xuyên</i>	<i>Thường xuyên</i>	<i>Thi thoảng</i>	<i>Hiếm khi</i>	<i>Không bao giờ</i>		
21. Khi được mẹ khuyến khích, con thích thú tham gia các hoạt động và khám phá xung quanh.	42,8	56,1	8,2	1,6	1,2	4,28 (0,78)	1
22. Con vui vẻ đón nhận sự hướng dẫn và hỗ trợ từ mẹ.	37,4	46,5	11,9	2,1	1,6	4,17 (0,83)	9
23. Con mạnh dạn khám phá môi trường xung quanh khi biết mẹ đang ở gần và dõi theo con.	37,9	49,4	10,3	1,6	2,1	4,22 (0,78)	10
24. Con có thể chơi một mình trong một khoảng thời gian ngắn mà không cần sự hiện diện liên tục của mẹ.	37,4	50,2	7,8	3,3	1,2	4,19 (0,81)	6

Sự gắn bó của người con trong năm đầu được thể hiện rõ ràng nhất ở khía cạnh con tương tác với mẹ (ĐTB= 4,21 điểm) và con đáp ứng lại sự hỗ trợ phát triển của người mẹ (ĐTB= 4,20 điểm), tiếp đến là phản xạ tìm kiếm của con (ĐTB= 4,13 điểm).

Đa số các trẻ tham gia khảo sát cùng với mẹ đều có mức độ tương tác giữa con và mẹ cao. 89,7% con cảm thấy an toàn và thoải mái khi được mẹ đáp ứng các nhu cầu; 89,7 % người con thích thú khi được chơi đùa cùng mẹ; 87,3 % con tỏ ra vui vẻ và thoải mái khi mẹ nói lời cưng nựng; 87,2% tỏ ra dễ chịu khi được mẹ ôm hôn hoặc tiếp xúc da kề da.

Khía cạnh con đáp lại sự hỗ trợ phát triển của người mẹ thể hiện rất tích cực: 98,8 % khi được mẹ khuyến khích, con thích thú tham gia các hoạt động và khám phá thế giới xung quanh; 87,7% con có thể chơi một mình trong khoảng thời gian ngắn mà không cần sự hiện diện liên tục của người mẹ; 87,3% trẻ mạnh dạn khám phá môi trường xung quanh khi biết mẹ đang ở gần và dõi theo mình; 83,9% trẻ vui vẻ đón nhận sự hướng dẫn và hỗ trợ từ mẹ.

Phản xạ tìm kiếm của con cũng được thể hiện ở mức độ cao: 88,9 % người con luôn tìm kiếm ánh mắt của mẹ như một các kết nối khi được chăm sóc; 87,2% trẻ luôn tỏ ra vui sướng khi mẹ trở về sau cả ngày xa bé; 81,9% trẻ cảm thấy bình yên và thoải mái khi được mẹ vỗ và an ủi; 77% cảm thấy lo lắng sợ hãi khi phải xa mẹ.

Từ các kết quả trên có thể thấy rằng, trẻ mầm non trong nghiên cứu này thể hiện mức độ gắn bó với mẹ ở mức cao và ổn định thông qua các hành vi cụ thể về cảm xúc, tương tác và đáp ứng. Những hành vi gắn bó này không chỉ phản ánh nhu cầu được an toàn, yêu thương của trẻ mà còn cho thấy sự hiện diện ổn định và tích cực của người mẹ trong quá trình nuôi dưỡng. Mỗi quan hệ mẹ – con gắn bó tốt sẽ là nền tảng quan trọng cho sự phát triển tâm lý – xã hội của trẻ trong những giai đoạn tiếp theo.

Tuy nhiên, bên cạnh những trẻ có nhu cầu gắn bó cao với mẹ thì một số ít trẻ vẫn tỏ ra thờ ơ, hiếm khi có phản xạ tìm kiếm, ít khi tương tác và đón chờ sự hỗ trợ từ phía người mẹ. Với những trường hợp này cần có sự quan tâm hỗ trợ để tăng cường sự kết nối giữa trẻ và mẹ không chỉ trong năm đầu mà cả những giai đoạn phát triển sau này.

3. Kết luận

Phần lớn các cặp mẹ - con tham gia khảo sát đều có nhu cầu gắn bó với nhau trong năm đầu ở mức độ cao. Chỉ có một số cặp mẹ - con có sự gắn bó ở mức độ thấp do trẻ có vấn đề về sức

khỏe hoặc mẹ gặp các vấn đề sức khỏe thể chất, tinh thần trong quá trình chăm sóc con. Với những trường hợp này, rất cần có sự đồng hành của người thân và những người xung quanh để giúp cho người mẹ có thể vượt qua khó khăn, từ đó thiết lập mối quan hệ gắn bó chặt chẽ với con. Đây là cơ sở cần thiết cho trẻ phát triển tốt ngay từ những năm đầu đời.

Trong năm đầu, cả trẻ và mẹ đều phát ra những tín hiệu cho thấy nhu cầu gắn bó với nhau. Trong đó, biểu hiện nhu cầu gắn bó người mẹ dành cho con thể hiện ở ba khía cạnh: sự nhạy cảm của mẹ đối với nhu cầu của con; sự tương tác của mẹ với con; và sự hỗ trợ của mẹ đối với sự phát triển của con. Còn sự gắn bó của con dành cho mẹ thể hiện ở các khía cạnh: phản xạ tìm kiếm của con; tương tác với mẹ; và đáp lại sự hỗ trợ từ mẹ.

Kết quả nghiên cứu này là cơ sở để các nhà nghiên cứu tiếp tục tìm hiểu mối quan hệ giữa sự gắn bó mẹ - con trong năm đầu với sự phát triển của trẻ ở các giai đoạn tiếp theo. Để từ đó, các nhà hoạch định chính sách và các nhà giáo dục có cơ chế, chính sách, biện pháp phù hợp nhằm hỗ trợ cho người mẹ và trẻ có điều kiện thuận lợi để thiết lập mối quan hệ gắn bó ngay từ những năm tháng đầu đời.

Tuy nhiên, kết quả nghiên cứu được thu thập bằng phương pháp hồi cứu với số mẫu khiêm tốn nên chưa thể khái quát đầy đủ về mối quan hệ gắn bó mẹ - con trong năm đầu. Vì vậy, cần thêm những nghiên cứu trong tương lai sử dụng phối hợp nhiều phương pháp và khảo sát trên cỡ mẫu lớn hơn để làm rõ hơn về mối quan hệ này.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Spitz RA, (1945). Hospitalism: An Inquiry into the Genesis of Psychiatric Conditions in Early Childhood. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 1(1), 53-74. <https://doi.org/10.1080/00797308.1945.11823126>
- [2] Winnicott DW, (2021). *The Child, the Family, and the Outside World*. Penguin Classic Publishing House.
- [3] Bowlby J, (1969). *Attachment and Loss*, Vol. 1: Attachment. Attachment and Loss. New York: Basic Books.
- [4] Tichelman E, Westerneng M, Witteveen AB, van Baar AL, van der Horst HE, de Jonge A, Berger MY, Schellevis FG, Burger H & Peters LL, (2019). Correlates of prenatal and postnatal mother-to-infant bonding quality: A systematic review. *PLoS ONE*, 14(9), Article e0222998. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0222998>
- [5] Dudek J, Colasante T, Zuffianò A & Haley DW, (2020). Changes in cortical sensitivity to infant facial cues from pregnancy to motherhood predict mother–infant bonding. *Child development*, 91(1), e198-e217. <https://doi.org/10.1111/cdev.13182>
- [6] Stoodley C, McKellar L, Fereday J, Ziaian T, Steen M & Gwilt I, (2025). Exploring mothers' perspectives on the early mother-infant relationship to inform midwifery practice: A qualitative study. *Midwifery*, 140, 104200. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2024.104200>
- [7] NK Viện, (2011), *Tâm lý lâm sàng trẻ em Việt Nam*. NXB Y học.
- [8] NV Thành (2006), *Quan hệ mẹ con - bài học đầu tiên của cuộc sống*. NXB Giáo dục, Hà Nội.
- [9] VT Chín, (2002), *Mẹ và con: Bước đầu tìm hiểu tâm lý sản phụ và quan hệ mẹ con sớm*. NXB Văn hoá thông tin, Hà Nội.
- [10] NA Tuyết, NTN Mai, (2009), *Giáo trình Sự phát triển tâm lý trẻ em lứa tuổi mầm non*. NXB Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.